

ProBiblio

voor bibliotheken

Innovatie in kleinschalig bibliotheekwerk

de Bibliotheek dichtbij

2014

WWW.PROBIBLIO.NL

DE BIBLIOTHEEK DICHTBIJ: INNOVATIE IN KLEINSCHALIG BIBLIOTHEEKWERK

Aanbevelingen voor en voorbeelden van kostenefficiënte vernieuwende
bibliotheekvoorzieningen voor dorpen en stadswijken

INLEIDING	7
DEEL A Modellen voor kostenefficiënte bibliotheekvoorzieningen	8
DEEL B Voorbeelden van kostenefficiënte bibliotheekvoorzieningen	11
ANDERE OPLOSSINGEN: besparen op personeel door inzet zelfbediening	17
ANDERE OPLOSSINGEN: besparen op personeel door inzet niet-betaalde medewerkers	24
ANDERE OPLOSSINGEN: besparen op huisvesting door verkleinen van ruimte	27
ANDERE OPLOSSINGEN: besparen op huisvesting door inwonen	30
ANDERE OPLOSSINGEN: besparen op collectie	34
ANDERE OPLOSSINGEN: besparen op inrichting	34
ANDERE OPLOSSINGEN: besparen op automatisering	35
TEN SLOTTE	36
Bijlage I Checklist kostenposten servicepunt	37
Bijlage II Implementatieplan Servicepunt Nederhorst den Berg	38
Bijlage III Kostenposten de Bibliotheek <i>op school</i>	39

Hoe maken we het bibliotheekwerk in dorpen en stadswijken toekomstbestendig? Vormen de huidige bezuinigingen en digitale ontwikkelingen louter een bedreiging of zien we kansen om ook kleinschalig bibliotheekwerk een nieuwe betekenis en invulling te geven? Zijn we in staat om kostenefficiëntie te koppelen aan vernieuwing? Het inzicht groeit dat het mogelijk is om ondanks krappere budgetten tot de verbeelding sprekende voorzieningen te realiseren die bij de gemeente en de bevolking tot enthousiasme leiden.

Bibliotheken willen niet allemaal hetzelfde wiel uitvinden en vragen om een overzicht van initiatieven die reeds zijn bedacht en die zij als basis kunnen gebruiken voor hun eigen gedachtenvorming en in gesprekken met gemeenten. Vooral voor kleine kernen zijn al veel creatieve en kostenefficiënte oplossingen bedacht. Belangrijk hierbij is u te realiseren dat veel 'kleine-kernenoplossingen' niet één op één zijn over te nemen. Deze initiatieven zijn vaak bedacht vanuit het oogpunt van optimale spreiding en minder vanuit bezuinigingen. De uitgangssituatie is dus van belang. Krijgt een kern waar voorheen niets was een aangepaste bibliotheekvoorziening, dan is de kans groot dat deze succesvol is. Dit ligt natuurlijk anders bij een dorp of stadsdeel dat een aangepaste voorziening krijgt als alternatief voor een volwaardige bibliotheekvestiging.

De projectgroep Spreiding en bereik, met vertegenwoordigers van een aantal Noord- en Zuid-Hollandse bibliotheken en ProBiblio, onderzocht in 2012 de mogelijkheden om tegen lagere kosten kwalitatief goede en tegelijk vernieuwende bibliotheekvoorzieningen in dorpen en stadswijken te exploiteren. De projectgroep heeft daartoe bestaande oplossingen in Nederland in beeld gebracht. Op basis hiervan vindt u in deze publicatieaanbevelingen en 'modellen' voor kostenefficiënte, kleinschalige en in meer of mindere mate vernieuwende bibliotheekvoorzieningen die aan een aantal randvoorwaarden en kwaliteitseisen voldoen. De focus ligt zowel bij de modellen als bij de beschrijvingen op de grote posten huisvesting, personeel, collectie, inrichting en automatisering: wat hebben bibliotheken gedaan om op deze onderdelen de kosten te beperken en toch kwaliteit te leveren of zichzelf zelfs te vernieuwen?

Deze publicatie is een actualisering van het in april 2013 verschenen rapport *De low-costbibliotheek*. Het zwaartepunt ligt in deze editie nog op het realiseren van kostenefficiëntie, ook al worden er al voorzieningen beschreven die meer vernieuwend zijn dan kostenbesparend. Hopelijk verschuift de focus de volgende jaren verder richting vernieuwing en is er steeds meer reden voor de titelwijziging van deze publicatie.

U kunt de resultaten benutten om de spreiding van voorzieningen van uw organisatie zoveel mogelijk op peil te houden en de voorzieningen te innoveren. In Noord- en Zuid-Holland zijn we in 2013 in negen projecten al aan de slag gegaan. De resultaten zijn in de vorm van beschrijvingen van ontwikkelde oplossingen inmiddels beschikbaar en worden bij gebleken succes volgend jaar in de volgende actualisatie van dit rapport opgenomen.

Hierbij passen drie opmerkingen:

- Het verlagen van kosten betekent tot nu toe toch nog vaak verlaging van de kwaliteit van (onderdelen van) de dienstverlening. Zo gaat bij het vervangen van personeel door zelfbediening een deel van de *human touch* verloren. Het is zaak te proberen verlies van kwaliteit op het ene onderdeel te compenseren met kwaliteitswinst op één of meer andere onderdelen.
- De inventarisatie is een momentopname. Beschreven voorzieningen worden aangepast of verdwijnen en andere, misschien betere, voorzieningen verschijnen. ProBiblio zal de inventarisatie daarom geregeld actualiseren.
- In de inventarisatie ligt de nadruk op bibliotheekwerk in dorpen, maar het is vaak mogelijk om een vertaalslag te maken naar stadswijken, met meestal meer inwoners.

Belangrijke conclusie van de inventarisatie is dat het zelden zal lukken om op alle posten tot de hoogste mate van kostenefficiëntie te komen. De lokale situatie is daarvoor van te grote invloed.

Besparingsmogelijkheden

Er zijn vijf belangrijke posten waarop noemenswaardig kan worden bespaard: huisvesting, personeel, collectie, inrichting en automatisering. De inventarisatie toont aan dat een bibliotheekorganisatie op de volgende manieren kosten kan beperken.

Inwonen

Het onderbrengen van een bibliotheekvoorziening in een andere c.q. bredere voorziening (dorpshuis, wijkcentrum, school, zorginstelling) beperkt in algemene zin de huisvestingslasten. Bovendien is het met gebruikmaking van toezicht door derden – en de inzet van zelfbedieningsapparatuur – mogelijk om ruime openstelling te bieden.

Verkleinen van huisvesting

Een kleinere bibliotheek is niet vanzelf ook een minder goede bibliotheek. Een kleinere bibliotheek met lagere huisvestingslasten kan met een efficiënte indeling en een goed collectiebeleid voldoende kwaliteit hebben voor een gelijkblijvend aantal leden en bezoekers.

Inzet van niet-betaalde medewerkers

U kunt kiezen voor de inzet van niet-betaalde of goedkope medewerkers voor het beheer: vrijwilligers, medebewoners, personeel van de organisatie waar de bibliotheek inwoont, kinderen, gehandicapten of gesubsidieerde arbeidsplaatsen. Dit levert besparing van personeelskosten op.

Inzet van zelfbediening

In bepaalde situaties is zelfbediening met (deels) onbemenste openingsuren een optie. Hiermee bespaart u op personele lasten en kunt u tegelijkertijd een ruime openstelling bieden.

Inzet van kleine, regelmatig wisselende collecties

Uw keus voor doelgroepen en hun specifieke behoeften vormt de basis voor de collectie. Een minimale omvang van de collectie is belangrijk, maar voldoende titelvariatie door regelmatig te wisselen is belangrijker, met name voor volwassenen. BicatWise biedt de mogelijkheid om het wisselen van collecties binnen een netwerk van een aantal filialen te managen.

Het wisselen van collecties is wel zoveel arbeidsintensiever, dat personele meerkosten de eventuele kostenbesparingen op collectieaanschaf teniet kunnen doen. Het wisselen is hiermee meer een aanbeveling voor kwaliteitsverhoging dan voor kostenverlaging.

Inrichting

Op inrichtingskosten kan uw organisatie besparen door het inzetten en eventueel opknappen van meubilair van de gesloten vestiging of door aanschaf van goedkoper meubilair. Let wel: het opknappen van meubilair is niet altijd goedkoper dan nieuw materiaal aanschaffen. En goedkoper meubilair beschadigt meestal sneller en gaat minder langer mee.

Automatisering

In kleinschalige bibliotheekvoorzieningen kunt u besluiten om niet met een volledig automatiseringssysteem te werken, maar bijvoorbeeld alleen met een laptop met toegang tot het automatiseringssysteem of met een geïntegreerde zelfbedienings-pc met touchscreen. Ook interessant is: zelfbedieningsapparatuur vervangen door tablets.

Modellen voor kostenefficiënte bibliotheekvoorzieningen

Nemen we het voorgaande in overweging en kijken we naar de voorbeelden van kostenefficiënte servicepunten, dan zien we in grote lijnen drie modellen (A1, A2 en B1).

A Kernen met 2.500 tot 5.000 inwoners

Doelgroep: jonge kinderen en hun ouders, en senioren

- 1 Ruime openstelling (circa 50 uur of meer), waarvan een beperkt aantal openingsuren met betaalde medewerker:
 - inwonend
 - zelfbediening
 - inzet niet-betaalde of goedkope medewerkers voor toezicht en beheer
 - eventueel: schoolklassen lenen zelfstandig onder begeleiding van leerkrachten
 - redelijke omvang collectie; geheel of grotendeels wisselcollectie

Voorbeelden: Servicepunt Muiderberg, Bibliotheek Ewijk

- 2 Beperkte openstelling (circa 10 uur) met één betaalde medewerker tijdens alle openingsuren:
- bij voorkeur inwonend
 - zelfbediening
 - eventueel: inzet niet-betaalde of goedkope medewerkers voor opruimen
 - eventueel: schoolklassen lenen onder begeleiding van leerkrachten
 - redelijke omvang collectie, geheel of grotendeels wisselcollectie

Voorbeelden: ServicePlusPunt Maasdijk, Rabobieb Fijnaart

Een tussenvorm is de Bibliotheek *op school*: altijd gevestigd in een school, inzet van betaalde mede-

werkers (van de school en/of de bibliotheek) al dan niet ondersteund door ouders (vrijwilligers), meestal met een openstelling en collectie qua omvang afgestemd op het aantal leerlingen. Een Bibliotheek *op school* fungeert echter meestal als 'besloten' voorziening, alleen gericht op de leerlingen van de school.

B Kernen met minder dan 2.500 inwoners **Doelgroep: jonge kinderen en senioren**

- 1 Zeer beperkte openstelling (2 uur):
- inwonend
 - uitleen en beheer door kinderen, begeleid door betaalde medewerker en vrijwilliger (Biebclub) of alleen door betaalde medewerker en vrijwilliger (Servicepunt Jeugd)

Rabobieb Fijnaart

- uitleen met laptop in plaats van volledige apparatuur
- kleine collectie

Voorbeelden: Biebclub Westfriese Bibliotheken,
Servicepunt Westfriese Bibliotheken

Randvoorwaarden

Minimale voorwaarden voor een servicepunt:

- is onderdeel van de basisbibliotheek en hiermee aangesloten op het provinciale en landelijke bibliotheeknetwerk
- geeft toegang tot de digitale dienstverlening
- werkt samen met andere (culturele en maatschappelijke) organisaties in de kern of stadswijk
- voldoet voor de lokale financiering aan het instapniveau

Kwaliteitseisen

De projectgroep Spreiding en bereik stelt de volgende kwaliteitseisen vast:

- duidelijke doelgroepkeuze, met voorrang voor kinderen tot en met 12 jaar en beperkt mobiele volwassenen
- minimaal 4 openingsuren voor kernen van 2.500 inwoners of meer
- enige mate van inzet van betaalde medewerkers tijdens openingsuren
- in het algemeen wordt voor bibliotheken 1,6 band per inwoner als minimum gezien; voor servicepunten bepleit de projectgroep minimaal 1,2 band per inwoner. (Bij retailbibliotheken gelden andere criteria, op basis van de ten doel gestelde uitleenfrequentie en het werkelijke aantal uitleningen per collectieonderdeel)
- voldoende titelvariatie en actualiteit door regelmatig wisselen van de collectie

Benodigd oppervlak

Voor benodigde oppervlak van een servicepunt zijn er drie mogelijkheden:

- Krap: kasten van vijf planken à 1 meter met 35 boeken

= 175 boeken per meter kast

= 0,006 m² per boek (6 m² voor 1.000 boeken)

- Presentatie: kasten van drie planken à 1 meter met 35 boeken

= 105 boeken per meter kast

= 0,01 m² per boek (10 m² voor 1.000 boeken)

- Ruim: kasten van drie planken à 1 meter, met 21 boeken

= 63 boeken per meter kast

= 0,016 m² per boek (16 m² voor 1.000 boeken)

De berekening dekt alleen de ruimte van kasten en looppaden, niet die van de overige (circulatie) ruimten, onder meer voor leestafel, pc's, balie, zelfbedieningsapparatuur, kantoor, keuken, sanitair en magazijn.

Andere kleinschalige voorzieningen

Naast de beschreven mogelijkheden voor vaste servicepunten zijn er enkele andere mogelijke voorzieningen, die niet aan een vaste vestigingsplek gebonden zijn:

- bibliotheek-aan-huis
- georganiseerd vervoer van beperkt mobiele bibliotheekleden naar een vestiging
- bibliobus, jeugdbus of biblioservicebus
- ophaal- en inleverpunt

De twee eerste voorzieningen kunt u voor beperkt mobiele volwassenen inzetten als aanvulling op een voorziening die zich alleen op de jeugd richt, zoals een Bibliotheek *op school* of een Servicepunt Jeugd.

Experimenten met digitale bibliotheekpunten, een wekelijks 'bibliotheekspreekuur' voor senioren, leestafels en automaten hebben nog geen positieve resultaten opgeleverd. Dit geldt ook voor ophaal- en inleverpunten die de afgelopen tien jaar zijn uitgetoetst. Inmiddels is het publiek meer gewend geraakt aan digitaal bestellen in combinatie met ophalen. Mogelijk is de tijd nu wel rijp voor deze alternatieven.

In dit deel treft u beschrijvingen aan van kleinschalige bibliotheekvoorzieningen die naar kostenefficiëntie hebben gestreefd. Hierbij is het bibliotheekservicepunt in Nederhorst den Berg (Noord-Holland) als basis genomen. Dit servicepunt wordt beschouwd als een voorziening die in hoge mate kostenefficiënt is en aan randvoorwaarden en kwaliteitseisen voldoet. Bovendien is er een betrouwbaar overzicht van de kosten.

Omdat dit servicepunt pas sinds maart 2012 open is, is voor ervaringscijfers gebruikgemaakt van het servicepunt in Muiderberg, dat operationeel is sinds 2009 en op dezelfde leest is geschoeid.

Een aantal andere interessante voorzieningen wordt beschreven, ingedeeld naar de belangrijkste maatregel voor kostenbeperking zoals genoemd in deel A. Elk voorbeeld wordt vergeleken met het servicepunt in Nederhorst den Berg.

Een harde vergelijking van de verhouding tussen kosten en opbrengsten is helaas niet te maken. Niet in alle gevallen zijn de investerings- en exploitatiekosten gedetailleerd en vergelijkbaar. Een decentrale voorziening is immers ook in financieel opzicht vaak ingebed in het geheel, waardoor het moeilijk blijkt om kostenposten te isoleren.

Bibliotheekservicepunt in Nederhorst den Berg

Contact

Marian Buvelôt, tel. 0294 26 47 68,
e-mail mbuvelot@debibliotheek.org

Karakteristieken

1 Deels bemenst	
2 Inwonend	
3 Open	24 uur per week
4 Verzorgingsgebied	5100 inwoners
5 Investeringskosten	€ 116.955
6 Exploitatiekosten	€ 49.836
7 Geschikt voor	dorp en stadswijk

Context

De bibliotheekvoorziening in Nederhorst den Berg heeft sinds 26 maart 2012 een vaste locatie in Sociaal Cultureel Centrum De Spot. De Spot opende in januari 2004 haar deuren met als doelstelling: initiëren, aanbieden en ondersteunen van sociale, culturele en historische uitingen, programma's en activiteiten en cursussen. Daarnaast ondersteunt De Spot initiatieven van anderen op cultureel gebied (zie:

www.spot-nederhorst.nl).

De bibliotheekvoorziening kwam in plaats van een

Nederhorst den Berg

bibliobus van Karmac, die vier uur per week een uitleening verzorgde (kosten € 27.800).

De bibliotheek heeft een plek in De Spot samen met andere vaste gebruikers: Seniorweb, de historische kring, een seniorenloket, regionale welzijnsorganisatie, koor en toneelgroep. Vooral in kleine kernen is een combinatie van functies op het terrein van welzijn, zorg en educatie effectief gebleken om het voorzieningenniveau te kunnen handhaven en de leefbaarheid en sociale cohesie te verbeteren. Door inzet van nieuwe technieken en zelfbediening heeft de bibliotheek haar openingstijden kunnen uitbreiden, waardoor het bereik van de diensten sterk is toegenomen.

De bibliotheek streeft naar toegankelijkheid op alle tijden dat De Spot geopend is. Deze sterke uitbreiding van bereikbaarheid en toegankelijkheid moet alle bibliothecaire functies en met name de ontmoetingsfunctie een kwaliteitsimpuls geven. Dit aantal openingsuren is bij het verschijnen van deze publicatie nog niet bereikt; overleg met de benodigde partners loopt nog.

De samenwerking met andere gebruikers van De Spot dient verder uitgewerkt te worden, waarbij de bibliotheek haar culturele functie (ontplooiing, participatie), informatiefunctie en ontmoetingsfunctie (ontspanning, beleving) meer kan vormgeven.

Personeel en organisatie

Door de invoering van zelfbediening kan de bibliotheek haar uitleenfunctie grotendeels gestalte geven zonder noodzakelijke inzet van professioneel personeel. Voor de informatieve functie is een informatiemedewerker voor zes uur per week aanwezig. Deze verzorgt ook het inschrijven van nieuwe leden, het up-to-date houden van kranten- en tijdschriftenbestand, en dergelijke.

Voor aansturing, programmering en backoffice-taken biedt bibliotheekorganisatie De Bibliotheek drie uur per week ondersteuning.

De openingstijden kunnen zo ruim zijn als de openingstijden van De Spot zelf.

Huisvesting en inrichting

De bibliotheekvoorziening heeft een oppervlakte van 50 m². De huur inclusief energie, schoonmaak en dergelijke bedraagt € 56,50 per m². De totale huurprijs komt op € 2.820.

Ontwerp voor inrichting en meubilair, verlichting en vloerbedekking kostten € 30.000. Architect van de servicepunten in Nederhorst den Berg én Muiderberg is VVLFB uit Schiedam. De meeste inventaris is geleverd door het aan dit bureau gelieerde In Vorm.

Automatisering en apparatuur

De uitleening is volledig geautomatiseerd en de klant kan materialen lenen via de selfservicebalie, zonder tussenkomst van personeel. Beveiligingspoortjes bij de in- en uitgang waarborgen dat elk materiaal dat de bibliotheek verlaat, geregistreerd is. Bij de betaalzuil kan het publiek alle financiële handelingen zelfstandig verrichten.

Een en ander vergt investeringen in apparatuur, licenties en service. In de toelichting op de kostenposten vindt u een overzicht van de noodzakelijke apparatuur, afschrijving en overige kosten voor ICT.

Collectie, informatiediensten, activiteiten

Voor de kern van ruim 5.000 inwoners is een collectie van 3.650 banden beschikbaar, 0,73 band per inwoner. Hiervan worden 250 groteletterboeken in een wisselcollectie gehuurd; de rest is een vaste collectie. Met name voor de ontmoetingsfunctie is een leestafel aanwezig met drie dagbladen, drie opinieweekbladen en een aantal publiekstijdschriften.

Via internet is de digitale bibliotheek toegankelijk. Leden kunnen materialen reserveren en in het servicepunt ophalen.

Met activiteiten zal de bibliotheek zich profileren naar de gemeenschap en zo haar taken onder de aandacht brengen van een groter publiek.

Resultaten (2012)

Leden:	644 (bereik 13%; bibliobus had 438 leden, bereik 9%)
Uitleningen:	16.312
Bezoekers:	onbekend

Resultaten (2013)

Leden:	667
Uitleningen:	14.022
Bezoekers:	onbekend

Ontwikkelingen 2013:

- De openingstijden zijn verruimd van 15 uur naar 24 uur per week.

- De collectie groteletterboeken in eigen bezit is uitgebreid van 70 naar 250 banden, omdat hier veel meer behoefte aan blijkt te zijn dan vooraf was ingeschat. Daarnaast leent men iets minder banden groteletterboeken (200) bij ProBiblio die tweemaal per jaar worden gewisseld.
- Verder valt op dat oudere klanten eerst vooral de bibliotheek bezochten als er een bibliotheek-medewerker (6 uur per week) aanwezig was en nu wat meer op andere momenten langskomen, omdat men meer gewend is geraakt aan de zelfbediening. Zo valt op dat senioren die voor andere activiteiten naar De Spot komen tegelijkertijd hun boeken omruilen.
- Nieuwe activiteit: taalles voor allochtonen vindt in de bibliotheek plaats.

Begroting servicepunt Nederhorst den Berg		
Personeel & organisatie	Exploitatie (€)	Investering (€)
Betaald personeel frontoffice	6.600	
Betaald personeel backoffice	3.600	342 uur
Verzekeringen personeel	250	
Deskundigheidsbevordering	306	
Vervoersdienst	520	
Kantoor/administratie/bestuurskosten/telefoon	1.000	
Uitleenadministratie		2.015
Voorlichting	500	
Totaal	12.776	2.015
Huisvesting & inrichting		
Huur/schoonmaak, energie & water	2.820	
Inrichting & inventaris		29.000
Afschrijving inrichting & inventaris	2.900	
Verzekeringen & heffingen	500	
Totaal	6.220	29.000
Automatisering/apparatuur		
Bibliotheekautomatisering		50.940
Afschrijving automatisering	6.727	
Licenties	1.390	
Onderhoud/service	2.447	
Datalijnen	4.356	
Totaal	14.920	50.940
Collectie, informatiediensten, activiteiten		
Collectie boeken, dvd's, luisterboeken, et cetera		35.000
Vervanging materialen	3.500	
Huur materialen	3.640	
Tijdschriften, kranten	2.600	
Online informatiebestanden	1.000	
Leenrechtvergoeding	2.500	
Activiteiten	1.000	
Totaal	14.240	35.000
Onvoorzien	1.000	
Totaal	49.156	*116.955

* Exclusief 342 uur personele inzet (zie ook bijlage 2)

Dekkingsplan	€
Exploitatie	
Vervallen: bibliobus 5,75 uur à € 7.000	40.250
Inkomsten uit contributies	9.586
Totaal	49.836
Investering	
Investeringsbijdrage provincie	50.000
Investeringsbijdrage automatisering	21.450
Investeringsbijdrage gemeente	45.505
Totaal	116.955
Implementatie	
Gemeentelijke subsidie	13.430
Provinciale subsidie	8.550
Totaal	21.980

Servicepunt in Muiderberg: ervaringen

Contact

Marian Buvelôt, tel. 0294 26 47 68,
e-mail mbuvelot@debibliotheek.org

Karakteristieken

1 Deels bemenst	
2 Inwonend	
3 Open	50 uur per week
4 Verzorgingsgebied	3.300 inwoners
5 Investeringskosten	€ 108.950
6 Exploiatiekosten	€ 45.913
7 Geschikt voor	dorp en stadswijk

Context

Het servicepunt Muiderberg is qua aanpak, opbouw, inrichting, automatisering, enzovoort exact vergelijkbaar met de bibliotheekvoorziening in Nederhorst den Berg. Beide voorzieningen zijn inwonend en gevestigd in een cultureel centrum met andere partners. Beide zijn in de plaats gekomen van een bibliobus.

Het servicepunt in Nederhorst is alleen iets groter en bedient een iets groter verzorgingsgebied (5.100 tegen 3.300 mensen). Verder zijn de partners in het cultureel centrum in Muiderberg anders: onder meer naschoolse opvang, Centrum Jeugd en Gezin, consul-

tatiebureau, muziekverenigingen, sportverenigingen, creatieve clubs en Seniorweb.

Het servicepunt Muiderberg in multicultureel centrum De Rijver draait sinds 1 oktober 2009 en de ervaringen zijn positief. De bibliobus van ProBiblio die daarvoor werd ingezet, telde 200 leden. Daarna was er korte tijd van een bus van Karmac met 70 leden. Het servicepunt heeft inmiddels ruim 400 leden.

Deze verdubbeling is vooral toe te schrijven aan de ruime openingstijden: van 1,5 uur (bibliobus) naar 50 uur per week (openingstijden van De Rijver) van het servicepunt. Daarnaast werkte de samenwerking met andere partners heel positief uit. De bibliotheek ontwikkelde zich tot een echte ontmoetingsplek. Als kinderen komen gymmen, lezen de ouders een krant in de bibliotheek. Als in De Rijver iets wordt georganiseerd, wordt de bibliotheek vaak gevraagd om boeken te verzorgen. Of er komt een groep kleuters van het kinderdagverblijf op bezoek die vervolgens lid worden. Waar mogelijk ondersteunt de bibliotheek de partners. Eens per vier maanden is er gebruikersoverleg.

Een experiment om mensen met een verstandelijke beperking, cliënten van de Stichting Philadelphia, vrijwilligerswerk te laten doen, was succesvol. Inmiddels is dit experiment beëindigd omdat deze groep vertrok uit De Rijver. Twee vaste vrijwilligers hebben de (opruim)taken overgenomen.

Tot slot bezoeken ook groepen jonge kinderen van de basisschool het servicepunt. De oudere kinderen gaan op klassenbezoek in de grotere bibliotheek in Muiden.

De 428 leden in 2011 leenden in totaal 11.582 materialen bij een collectieomvang van 3.900 banden (1,1 band per inwoner). In aanvulling op de vaste collectie worden 65 groteletterboeken gehuurd. Materialen kunnen worden aangevraagd en gereserveerd. Opvallend is dat senioren dit vooral doen op woensdagmiddag, als de vaste medewerker aanwezig is.

Er is een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd dat is neergelegd, omdat te weinig mensen hadden meegedaan. Hoe mensen in een selfservice-situatie te verleiden aan een dergelijk onderzoek, is een belangrijk aandachtspunt.

Oorspronkelijk was het plan om de Eyecatcher in te zetten. Hiermee zou bij afwezigheid van een medewerker in het servicepunt via videocommunicatie visueel contact mogelijk zijn met de backoffice van De Bibliotheek. Al vooraf is hiervan afgezien, omdat men in de kleinschalige setting te weinig gebruik verwachtte, waardoor de kosten niet in verhouding zouden staan tot het gebruik.

Resultaten (2012)

Leden: 390
Uitleningen: 9.696
Bezoekers: onbekend

Begroting servicepunt Muiderberg		
Personeel & organisatie	Exploitatie (€)	Investing (€)
Betaald personeel frontoffice	6.600	
Betaald personeel backoffice	3.600	* 342 uur
Vergoeding/ attenties vrijwilligers	500	
Verzekeringen personeel	250	
Deskundigheidsbevordering	306	
Vervoersdienst	930	
Kantoor/administratie/bestuurskosten/telefoon	1.000	
Voorlichting	1.500	
Totaal	14.686	
Huisvesting & inrichting		
Huur/schoonmaak, energie & water	3.450	
Inrichting & inventaris		18.000
Afschrijving inrichting & inventaris	1.800	
Totaal	6.120	18.000
Automatisering & apparatuur		
Internet	300	
Bibliotheekautomatisering		56.820
Afschrijving automatisering en zelfbediening	9.135	
Serverkosten (VPM-kabel)	2.600	
Licenties BNA	400	
Onderhoud/service zelfbediening	750	
ICT-beheer en service	2.500	
Totaal	15.785	56.820

Collectie, informatiediensten, activiteiten	Exploitatie (€)	Investing (€)
Aanschaf boeken, dvd's, luisterboeken et cetera		28.000
Vervanging materialen	2.800	
Huur materialen	5.475	
Tijdschriften, kranten	2.500	
Online informatiebestanden	1.365	
Leenrechtvergoeding	2.500	
Activiteiten	1.000	
Totaal	15.640	28.000
Totaal	51.861	*102.820

* Exclusief 342 uur personele inzet (zie ook bijlage 2)

Resultaten (2013)

Leden: 503 (bereik 15%; bibliobus had 201 leden, bereik 6%)
Uitleningen: 6.616
Bezoekers: onbekend

Ontwikkelingen 2013

- Vanwege bezuinigingen was er even sprake van dat dit servicepunt zou sneuvelen, maar dat heeft men weten te voorkomen. Het feit dat de voorgenomen sluiting wel al met de leden was gecommuniceerd, verklaart de sterk afgenomen uitleencijfers over 2013.
- Het aantal bemenste uren is teruggebracht van 6 uur naar 3 uur per week en het aanbod kranten en tijdschriften is verkleind.

Per 1 januari 2013 is het servicepunt onder druk van bezuinigingen flink uitgekleeft. Voor 2013 werd een bezuiniging van € 25.000 opgelegd. De exploitatie is daarmee teruggebracht naar € 20.000. De belangrijkste maatregelen zijn het beperken van de bemande openingsuren en de aparte aanschaf van banden voor het servicepunt. De collectie wordt nu onderhouden door te rouleren met banden uit de collectie van de bibliotheek in Muiden.

Voor 2014 is wederom een bezuiniging van € 25.000 opgelegd, totaal dus € 50.000. Ondanks deze verregaande bezuinigingen is, vooral omdat de gemeenteraad de nadrukkelijke wens heeft uitgesproken om zowel in Muiden als Muiderberg een voorziening te handhaven, besloten om een drietal alternatieven

voor het servicepunt in 2014 voor te leggen:

- optie 1: behoud servicepunt met minimale middelen (zie uitwerking)
- optie 2: servicepunt vervangen door een afhaalpunt
Hierbij worden de collectie en de automatiseringsapparatuur weggehaald. Eén keer per week is er een moment dat gereserveerde materialen kunnen worden opgehaald en geleend. Dit wordt verzorgd door vrijwilligers. Per week is er één uur een betaalde kracht aanwezig. Kosten voor deze voorziening: € 3.500 op jaarbasis. Gerealiseerde bezuiniging: € 41.500, exclusief de waarschijnlijk wegvallende inkomsten van € 7.000 (contributies en dergelijke).
- optie 3: servicepunt vervangen door een bibliobus
Hierbij wordt het servicepunt opgeheven en vervangen door een bibliobus. Deze bus wordt ingehuurd voor één uur per week. De kosten voor een uur bus bedragen € 8.000 per jaar. Hiermee wordt een bezuiniging van € 37.000 gerealiseerd, terwijl de inkomsten van € 7.000 (contributies en dergelijke) vervallen.

Alle positieve en negatieve effecten meewegend is gekozen voor optie 1, behoud servicepunt met minimale middelen. In deze optie blijft het servicepunt

behouden met collectie, zelfbediening en transport-service van gereserveerde materialen. De kosten bedragen € 12.530.

Begroting 2014:

Huur	4.300 (onveranderd)
Dotatie	3.000
Dagbladen/ tijdschriften	1.000 (andere media worden gewisseld vanuit Muiden)
Servicecontracten	2.250
Lijnverbinding/wifi	360
Medewerker 1u/wk	1.000
Transport	620
Totaal	12.530

Hiermee wordt – uitgaande van de exploitatie van 2012 – een bezuiniging van € 32.470 behaald. Op basis van de totale bezuiniging van € 50.000 (2013/14) zal nog een bedrag van € 17.530 gerealiseerd moeten worden in de exploitatie van Muiden. De inkomsten vanuit onder andere contributies Muiderberg, te weten € 7.000, blijven behouden. Een bezuinigingsvoornemen voor 2015 van € 40.000 is voorlopig van tafel.

Servicepunt Muiderberg

ANDERE OPLOSSINGEN: besparen op personeel door inzet zelfbediening

Andere oplossingen

Hierna volgen beschrijvingen van andere voorbeelden van kostenefficiënte oplossingen. De opsomming is niet volledig, er zijn meer voorbeelden. Denk bijvoorbeeld aan de Kulturhusen of Cultuurhuizen in dorpen in met name Overijssel, Gelderland en Utrecht.

Besparen op personeel door inzet zelfbediening (onbemanste bibliotheken)

- Bibliotheek Ewijk
- Plug-in bibliotheek Gouda Goverwelle
- Mediamaat 's-Gravenmoer
- Bieb to go Zaanstreek

Besparen op personeel door inzet niet-betaalde medewerkers

- Biebclub en Servicepunt Jeugd West-Friesland

Besparen op huisvesting door verkleinen ruimte

- ServicePlusPunt Maasdijk
- De Bibliotheek *op het station* Haarlem

Besparen op huisvesting door inwonen

- Rabobieb Fijnaart
- Hotelbibliotheek Beesel
- Bibliotheek in verzorgingshuis Landgraaf
- De Bibliotheek *op school*
- Plug-in bibliotheek Gouda en Rotterdam

Andere oplossingen: besparen op personeel door inzet zelfbediening

Er zijn verschillende voorbeelden van voorzieningen die door de inzet van zelfbediening besparingen opleveren op personeelskosten. Bij bezuinigen op personeel zijn er drie mogelijkheden: de bibliotheek zet minder mensen in, zet geen mensen in en gaat over op zelfbediening, of werkt met niet-betaalde of goedkope medewerkers. Binnen dit bestek bekijken we voorbeelden van zelfbediening en het werken met niet-betaalde medewerkers.

Bibliotheek Ewijk - onbemande bibliotheek 1

Contact

Joliska Bouw, tel. 024 32 74 911,
e-mail jbouw@obgz.nl

Video

www.youtube.com/watch?v=ttHybp2KOno

Karakteristieken

1 Deels onbemenst	
2 Inwonend	
3 Open	93 uur per week
4 Verzorgingsgebied	3.500 inwoners
5 Investeringskosten	€ 195.000
6 Exploitatiekosten	€ 51.934
7 Geschikt voor	dorp of stadswijk

Context

Ewijk was tot 1980 een zelfstandige gemeente en behoort nu tot de gemeente Beuningen (Gelderland). Door de jaren heen is Ewijk gegroeid tot 3.500 inwoners. In 2007 was het de bedoeling om Ewijk uit te breiden met 1.200 woningen tot een inwonertal van 6.700. Door de recessie is dit er echter niet van gekomen. Qua inwonertal is Ewijk constant gebleven en te vergelijken met Muiderberg.

De onbemande bibliotheek in Ewijk, waar voorheen de bibliobus kwam, is ontstaan vanuit de wens de dienstverlening uit te breiden. De gemeente wilde een goed voorzieningenniveau in Ewijk en realiseerde daartoe een multifunctionele accommodatie 't Hart van Hatert met de bibliotheek als belangrijk onderdeel. Participanten opererend op het terrein van jeugd en jongeren, senioren en gezondheidszorg delen meer dan alleen de voordeur. Kruisbestuiving is essentieel. De bibliotheek genereert traffic met haar leden. Ook heeft zij een leestafel met kranten en tijdschriften ingesteld in het horecagedeelte. Met de ontwikkelingen rond automatisering ontstond de gedachte aan een 'boeken-automatiek' en de mogelijkheid om via de bibliotheek-pc materiaal te bestellen met thuisbezorging. Deze ontwikkelingen zorgden ervoor dat het denken vanuit de traditionele bibliotheekvoorziening werd losgelaten. Met de nieuwe technologie moesten bezoekers zelfstandiger kunnen handelen. Het gerealiseerde

ANDERE OPLOSSINGEN: besparen op personeel door inzet zelfbediening

concept is uiteindelijk een combinatie geworden van bemande en onbemande openingstijden.

Kernpunten

- Tijdens openingsuren van de accommodatie toegankelijk voor alle leden van de bibliotheek, zonder personeel (6 dagen van 7.30 tot 23.00 uur; totaal 93 uur per week).
- Met hun bibliotheekpas hebben leden toegang en kunnen alle apparatuur in werking stellen.
- Leden kunnen via zelfbediening materiaal in- en uitlenen.
- Leden kunnen ter plekke kranten, tijdschriften en andere media lezen.
- Er is een mediatheek voor de scholen.
- Bezoekers kunnen via computers gebruikmaken van de catalogus en internet.
- 10 uur per week is een frontoffice-medewerker aanwezig.
- De overige openingsuren kunnen bezoekers vragen stellen aan een cybrarian: een bibliothecaris met wie zij via internet beeldcontact kunnen leggen.
- 6 uur per week backoffice.

Anders

Naast een flink aantal overeenkomsten verschilt Ewijk van Nederhorst den Berg en Muiderberg:

- 1 Het servicepunt is nog langer open voor het publiek. Dit hangt samen met de openingstijden van de multifunctionele accommodatie.
- 2 Het belangrijkste verschil is dat in Ewijk alleen leden toegang kunnen krijgen. In Nederhorst den Berg en Muiderberg hebben bezoekers van het cultureel centrum vrije toegang tot de bibliotheek, ook niet-leden.

Resultaten (2012)

Niet beschikbaar

Resultaten (2013)

Leden:	afgenomen
Uitleningen:	afname van 8% t.o.v. 2012
Bezoekers:	toename van 10% t.o.v. 2012

Openbare Bibliotheek Gelderland Zuid is zeer tevreden over het concept. Met beperkte inzet van betaalde krachten kunnen de leden gedurende een zeer groot aantal uren gebruikmaken van de faciliteiten van de bibliotheek.

Bibliotheek Ewijk

ANDERE OPLOSSINGEN: besparen op personeel door inzet zelfbediening

19

Er zijn enkele belangrijke randvoorwaarden alvorens het concept goed neer te zetten:

- goede transportregeling
- goede afspraken met de partners van de MFA, het dorpshuis of het Kulturhus
- goed werkende ICT (inname- en uitleenapparatuur)
- goede communicatie over de 'bemande uren'

In één van de andere gemeenten is ervoor gekozen om vier kleinere vestigingen te openen in plaats van één grote vestiging in de grootste kern. Dit omdat men vindt dat de bibliotheek voor iedereen binnen een groot aantal openingsuren makkelijk bereikbaar moet zijn.

Plug-in bibliotheek - onbemande bibliotheek 2

Contact

Dick van Tol, tel. 023 55 46 172,
e-mail dvтол@probiblio.nl

Video

www.youtube.com/watch?v=U8QiIWvG1vw

Context

De Plug-in bibliotheek is in opdracht van Bibliotheek.nl ontwikkeld door H2 Interactive en is een flexibele en modulair opgebouwde bibliotheekvoorziening om te plaatsen in openbare ruimten in kleine kernen en stadswijken. Deze voorziening is in Rotterdam Zuidwijk en Gouda Goverwelle getest. Beide pilotbibliotheken zijn ingezet als vervanging van een bestaande vestiging en zijn gericht op volwassenen.

De Plug-in bibliotheek dient als toevoeging aan een beheerde ruimte met ruime openingstijden waar veel mensen komen, zoals een wijkgebouw, ziekenhuis, bank of supermarkt. Zij maakt deel uit van een netwerk van bibliotheekvoorzieningen. Er dient minimaal één bibliotheekvestiging in het werkgebied beschikbaar te zijn met een ruimere collectie en bredere dienstverlening waarop men kan terugvallen.

De bibliotheek volgt de landelijke huisstijl en is hierdoor herkenbaar, ook op een onverwachte plek. In de onbemenste voorziening kunnen gebruikers zelf boeken lenen en inleveren en gebruikmaken van de

overige functionaliteiten. Het is mogelijk de Plug-in bibliotheek aan te vullen met een jeugdbibliotheek of andere voorzieningen. Ook verder is de voorziening aan te passen aan de omgeving en wensen van de bibliotheek. Uitbreiden, verplaatsen en veranderen zijn snel te realiseren. De Plug-in bibliotheek bestaat uit portalen met daarin modules (plug-ins). Elke module heeft haar eigen functionaliteit. De kleinste Plug-in bibliotheek bestaat uit één portaal met vier modules (110 x 220 cm). Er is ruimte voor 100 tot 120 boeken per uitleenmodule. De twee pilotbibliotheken tellen elk 24 modules.

Beschikbaar zijn modules voor onder andere:

- Open uitleen
- Zelfbediening
- Virtueel loket
- Audioloket (contact opnemen met een medewerker)
- Kijken en luisteren (muziek, filmpjes, et cetera)
- Zoeken
- Betaalautomaat
- Rotunda (digitale etalage)
- Folders
- Blanco paneel (voor posters et cetera)
- Ophalen (gereserveerde boeken)
- Minifiliaal (door klant zelf te openen met bibliotheekpas)

ANDERE OPLOSSINGEN: besparen op personeel door inzet zelfbediening

Plug-in bibliotheek Gouda Goverwelle

Contact

Marloes Middeldorp, tel. 0182 59 01 07,
e-mail m.middeldorp@gouda.org

Karakteristieken

- 1 Onbemenst
- 2 Inwonend (zorgcentrum)
- 3 Open 51 uur per week
- 4 Verzorgingsgebied 12.000 inwoners
- 5 Investeringskosten € 99.306
- 6 Exploitatiekosten € 68.110
- 7 Geschikt voor dorp en stadswijk

Context

Gouda heeft de Plug-in bibliotheek sinds 25 juli 2011. De Plug-in en de Kinderbibliotheken in de wijken Goverwelle en Oost vervangen de in 2011 gesloten wijkvestiging in Goverwelle. De Plug-in bibliotheek was een bezuinigingsmaatregel, hoewel eerder al is nagedacht om het bibliotheekwerk in Gouda te herstructureren. De Plug-in paste in de filosofie van Gouda, met een centrale vestiging en een fijnmazig netwerk van kleine voorzieningen in de wijken dicht bij de klant.

Kernpunten

- Collectie: 1.500 banden.
- Collectie bestaat uit voornamelijk actuele romans die veel gelezen worden, populaire genres. Er is een zeer kleine collectie informatieve boeken, vooral populaire onderwerpen.
- De Plug-in is gevestigd in een zorgcentrum.
- Afstand tot een volwaardige bibliotheek: 1,5 km.
- Er is samenwerking met het zorgcentrum en wijkteam Goverwelle.
- De bibliotheek is 51 uur per week open (oude bibliotheek: 21 uur).
- Provincie Zuid-Holland heeft € 200.000 beschikbaar gesteld voor de Plug-in bibliotheek. ProBiblio heeft deze subsidie ingezet om met twee pilotbibliotheken gebruikerservaring op te doen.

Anders

- In tegenstelling tot Nederhorst den Berg is de Plug-in bibliotheek geheel onbemenst.
- De Plug-in bibliotheek in Gouda richt zich alleen op

volwassenen vanaf 18 jaar.

- De collectie is veel kleiner, maar wisselt met regelmaat.
- Kranten en tijdschriften liggen niet in de Plug-in bibliotheek, maar in het grand café van het zorgcentrum.

Resultaten (2012)

Leden	niet gespecificeerd, men wordt lid van gehele Bibliotheek Gouda
Uitleningen	30.000
Bezoekers	12.830

Resultaten (2013)

Leden	niet gespecificeerd, men wordt lid van gehele Bibliotheek Gouda
Uitleningen	25.953
Bezoekers	12.200

In de drie maanden na de start zijn medewerkers aanwezig om de klanten op weg te helpen. Er was toen een stijgende lijn in het gebruik van de technische componenten. Nu is het moeilijk te bepalen of deze stijgende lijn zich voortzet omdat er geen medewerkers meer aanwezig zijn. Waarschijnlijk is het gebruik teruggelopen.

Klanttevredenheidsonderzoek 2011

Deelnemers aan het klanttevredenheidsonderzoek geven de Plug-in bibliotheek in Gouda een 6,5. Zij geven aan tevreden te zijn met de uitbreiding van de openingstijden van 21 uur naar 51 uur per week. Ook is men zeer te spreken over de mogelijkheid om materialen gratis aan te vragen en de snelle levering ervan (binnen 48 uur als het aangevraagde materiaal aanwezig is).

Het aanbod van romans stemt 60 tot 70% van de deelnemers positief. Degenen die hierover ontevreden zijn, noemen vooral de keuze te beperkt. Men is ontevreden over de prijs-kwaliteitverhouding en omschrijft dit vooral door te zeggen dat men minder krijgt voor hetzelfde geld. Vooral het beperkte materiaalenaanbod wordt genoemd als achteruitgang ten opzichte van de 'normale' bibliotheek. Saillant detail: in tegenstelling tot Muiderberg werkte het klanttevredenheidsonderzoek hier wel omdat er medewerkers aanwezig waren om klanten te stimuleren om mee te doen.

ANDERE OPLOSSINGEN: besparen op personeel door inzet zelfbediening

21

Voor meer informatie zie: *Eindrapportage pilot Plug-in bibliotheek* (ProBiblio, 2011).

Klanttevredenheidsonderzoek 2013

Omdat het aantal gebruikers van de Plug-in bibliotheek afnam, wilde men twee jaar na opening opnieuw een klanttevredenheidsonderzoek. Ook wilde de Bibliotheek Gouda verbeterpunten achterhalen met het oog op het realiseren van een tweede Plug-in bibliotheek in de wijk Bloemendaal als vervanging voor de vestiging aldaar. Het onderzoek van 2013 laat een beeld zien dat in sommige opzichten gelijk is aan 2011, zodat hieruit conclusies getrokken kunnen worden voor zowel de bestaande als de nieuwe Plug-in bibliotheek.

Als belangrijkste *positieve punten* worden genoemd:

- de ruime openingstijden.
- de mogelijkheid om materialen te reserveren met de daaraan gekoppelde 48-uurs service.
- het feit dat de Plug-in bibliotheek in de buurt is.

Als belangrijkste *kritiekpunten* worden genoemd:

- beperkte omvang van de collectie.
- men mist personeel, alhoewel dit percentage is afgenomen ten opzichte van het cijfer in 2011: tweederde van de bezoekers (leeftijdgerelateerd) ervaart het feit dat de Plug-in onbemand is niet (meer) als een probleem. Dit betekent een zekere gewinning.
- men mist het snuffelen in de kasten.

Men is redelijk tevreden over het aanbod fictie, onder andere over de actualiteit hiervan, maar men is ronduit negatief over het te beperkte aanbod non-fictie. Er wordt daarnaast meer gevraagd naar tijdschriften en kinderboeken om te kunnen lenen.

Men is tevreden over de reserveringsservice via uitleen- en innamemogelijkheid en iPads, maar minder tevreden over het audioloket met als redenen: er wordt niet opgenomen of de lijn is slecht.

Als gevolg van de vervanging van het filiaal door de Plug-in bibliotheek is een behoorlijk aantal leden afgehaakt. Interessant hierbij op te merken is dat:

- 50-plussers onder de afhakers vooral afhaakten omdat zij de collectie veel te beperkt vonden, maar dat deze groep wel naar andere vestigingen is overgestapt.

- Oudere klanten (70-plussers) onder de afhakers vooral afhaakten omdat zij de ontmoetingsfunctie van de oude vestiging misten; deze groep is niet naar andere vestigingen overgestapt.

De Bibliotheek Gouda verwijdert de collectie non-fictie uit de vestiging in Goverwelle en neemt geen non-fictie op in Bloemendaal. Over eventuele andere aanpassingen wordt nog nagedacht. Heel belangrijk aandachtspunt bij de nieuwe vestiging zal zijn de klanten goed vooraf te informeren over de veranderingen en hen het liefst te laten meedenken. Daarnaast is van belang de positiefste punten van de nieuwe oplossing te benadrukken in alle publiciteitsuitingen: niet de focus op wat verloren gaat, maar op wat er verbetert.

ANDERE OPLOSSINGEN: besparen op personeel door inzet zelfbediening

Mediamaat 's Gravenmoer - Onbemande bibliotheek 3 (opgeheven 2012)

Contact

Hans Hooft, tel. 0162 42 89 20,
e-mail h.hooft@theek5.nl

Karakteristieken

1 Onbemenst	
2 Inwonend	
3 Open	7 dagen 24 uur
4 Verzorgingsgebied	2.300 inwoners
5 Kosten	investeringskosten:
€ 78.800 (automaat € 51.500)
exploitatiekosten: € 22.240
(ondanks zelfbediening is
hierin jaarlijks opgenomen
100 uur onderhoud: € 10.000)
6 Geschikt voor	stadswijk en dorp

Context

Theek 5 wil met de Mediamaat een doelgroep bereiken die nu niet in de gelegenheid is om een bibliotheekvoorziening in een andere kern te bezoeken, bijvoorbeeld vanwege beperkte mobiliteit of omdat men tijdens de openingsuren niet in de gelegenheid is en 24-uursservice verwacht.

De eerste automaat van Nederland is in de kleine kern 's Gravenmoer, gemeente Dongen, geplaatst. Hier bestaat een 'leescultuur'. Aanvankelijk bood de bibliobus een bibliotheekvoorziening aan scholen en schoolkinderen. Mensen ouder dan twaalf jaar waren aangewezen op de voorzieningen in de omgeving. De collectie in de automaat is dan ook op deze doelgroep afgestemd. De automaat is aanvullend op de bibliobusvoorziening voor de jeugd.

De Mediamaat in 's Gravenmoer is tot stand gekomen in samenwerking met verschillende partijen die ook financieel hebben bijgedragen:

- de gemeente Dongen, € 10.000
- woningstichting Volksbelang € 10.000
- Rabobank Waalwijk/Kaatsheuvel € 2.000

Kernpunten

- 24 uur per dag een boek lenen, zeven dagen per week.
- Theek 5 is de eerste bibliotheek in Nederland die via

een boekenautomaat deze service biedt. In samenwerking met NBD/Biblion heeft zij de boekenautomaat ontwikkeld.

- Deze automaat kan geplaatst worden in kleine kernen of stadswijken waar geen bibliotheekvoorziening is.
- Met een bibliotheekpas kunnen leden materialen lenen en inleveren.
- Via de automaat zijn 600 materialen beschikbaar: boeken en dvd's.
- Via de website van Theek 5 is 24 uur per dag te zien welke materialen voorradig zijn in de automaat.

ANDERE OPLOSSINGEN: besparen op personeel door inzet zelfbediening

Anders

- Maximale zelfbediening; alleen voor het vullen en legen worden medewerkers ingezet.
- Maximale openstelling.
- Kleine collectie.
- De Mediamaat is aanvullend op een andere voorziening en is bij voorkeur gericht op een specifieke doelgroep.
- De Mediamaat is geschikt voor heel kleinschalig bibliotheekwerk.

Resultaten

In de praktijk had de Mediamaat te kampen met veel technische problemen. Leverancier en bibliotheek konden hierover niet tot overeenstemming komen. Intussen verdween vanwege de problemen de belangstelling van het publiek. Theek 5 besloot daarop te **stoppen** met de Mediamaat.

De bibliotheek heeft nu een nieuw plan geschreven voor decentrale bibliotheekvoorzieningen, gebaseerd op de Bibliotheek *op school*, een jeugdbibliobus, afhaal- en inleverpunt, digitaal loket, minibieb-servicepunt, verplaatsbare bibliotheek, leestafel/ontmoetingsplaats, bezorgdiensten voor klanten, vervoersdienst voor klanten, et cetera.

Bieb to go - onbemande bibliotheek 4 (opgeheven 2014)

Contact

Rob Barentsen, tel. 0541 53 88 00,
e-mail rob.barentsen@eastbridgerfid.nl
www.eastbridgerfid.nl/nl/markten/bibliotheken/bieb-to-go

Context

Op dit moment loopt er een selfservice-pilot bij de centrale vestiging van De Bieb voor de Zaanstreek met een tot boekautomaat omgebouwde snoepautomaat, genaamd Bieb to go. De automaat kan maximaal 100 titels bevatten, onder andere actuele bestsellers. Men wil de automaat plaatsen op plekken waar mensen komen, zoals het station. De automaat heeft niet alleen een beeldscherm, maar ook een vitrine: de boeken zijn dus te zien. De Bieb to go kent een uitleen- en innamefunctie. Als de pilot slaagt, overweegt De Bieb op vijf plekken een automaat te plaatsen. De kosten van de automaat zijn lager dan de Mediamaat, namelijk € 35.000,-. Bij voldoende belangstelling kan dit bedrag dalen.

Bieb to go is een product in ontwikkeling van de firma Eastbridge RFID.

Resultaten 2013

Het eerste deel van de pilot, het testen van de boekenautomaat, heeft inmiddels plaatsgevonden. Men heeft er voor gekozen om de automaat eerst uit te proberen in de centrale bibliotheek in Zaandam. Het argument hiervoor was dat men snel ter plaatse zou zijn als zich storingen zouden voordoen. In deze eerste fase van de pilot is nagegaan hoe klanten met de boekenautomaat omgaan en is de techniek – online en offline – getest. Dit heeft enkele aanpassingen opgeleverd.

Op 1 januari 2014 is gestart met het testen van de boekenautomaat op locatie, te weten een overdekt busstation in Zaandam. Het was de bedoeling om de automaat gedurende drie tot vier maanden in de praktijk uit te proberen. Maar na twee weken heeft de bibliotheek het project gestopt. De precieze reden is nog niet duidelijk. Wel deden zich storingen voor, waardoor technische aanpassingen nodig waren. Eastbridge is nu op zoek naar een nieuwe pilot-bibliotheek.

ANDERE OPLOSSINGEN:

besparen op personeel door inzet niet-betaalde medewerkers

Andere oplossingen: besparen op personeel door inzet niet-betaalde medewerkers

West-Friesland is een regio met veel kleine kernen. De grote spreiding van bibliotheekvoorzieningen in deze regio kwam onder druk te staan. Daarom is in 2008 een spreidingsplan voor het bibliotheekwerk in deze kleine kernen opgesteld. Hierbij is gekozen voor de doelgroepen jeugd tot en met 12 jaar en beperkt mobiele senioren.

Er zijn succesfactoren geformuleerd:

- Digitale beschikbaarheid van bibliotheekdiensten voor alle inwoners van West-Friesland.
- Enthousiaste samenwerking op lokaal niveau met een andere partij (school, dorps huis, café, verzorgingshuis, winkel).
- De voorzieningen moeten gedragen worden door een goed geoutilleerde vaste bibliotheekvestiging.
- Een bepaalde minimumomvang van kern of wijk is noodzakelijk voor een gezonde verhouding tussen investeringen en verwacht gebruik.
- Niet alleen vóór de inwoners maar vooral van deze inwoners.

Vanaf 2009 zijn er nieuwe voorzieningen opgestart ter vervanging van de bibliobus en geïmplementeerd in diverse kleine kernen:

- Biebclub
- Servicepunt Jeugd
- Servicepunt Jeugd & Senioren
- Bibliotheekspreekuur
- Leestafel

Hierna volgt een beschrijving van de eerste twee voorzieningen.

Biebclub West-Friesland - Niet-betaalde medewerkers 1

Contact

Heidi Dijkstra, tel. 0227 54 48 49,
e-mail hdijkstra@westfriesebibliotheken.nl

Video

www.youtube.com/watch?v=Td4ZGt4rmNg

Karakteristieken

1 Inzet van kinderen	
2 Inwonend (dorps huis of school)	
3 Open	1 uur per week
4 Verzorgingsgebied	van 650 tot 2.500 inwoners
5 Investeringskosten	€ 6.500
6 Exploitatiekosten	€ 7.080
7 Geschikt voor	kleine dorpen

Context

De Biebclub wordt gevormd door een groep kinderen die graag lezen en afkomstig zijn van één school. Zij 'draaien' de bibliotheekvoorziening met ondersteuning van een vrijwilliger (ouder) en een professionele medewerker.

De Biebclub is in de basisschool gevestigd en is gemiddeld een uur per week open, direct na schooltijd. De voorziening is bedoeld voor alle kinderen uit de kern. De Biebclub-kinderen maken andere kinderen enthousiast voor lezen en verhalen.

Ook is er een programma van activiteiten gericht op het vasthouden en bevorderen van leesplezier. Sociale media vormen de digitale component.

De Biebclub fungeert verder als bestel-, ophaal- en inleverpunt van media uit andere bibliotheken. Hiervoor wordt gebruikgemaakt van de snuffelcatalogus van bicatWise met directe toegang tot de catalogus van bibliotheken in de regio. Kinderen kunnen eenvoudig boeken en andere media zoeken en bestellen, en een week later ophalen bij de Biebclub. Ook volwassenen kunnen thuis gereserveerde media in een Biebclub ophalen en inleveren.

Kernpunten

- Keuze voor doelgroep jeugd tot en met 12 jaar.
- Omvang jeugdcollectie: 750 media, tweemaal per jaar wisseling.
- Onderdeel van het regionale bibliotheeknetwerk.

ANDERE OPLOSSINGEN: besparen op personeel door inzet niet-betaalde medewerkers

- Afstand tot volwaardige bibliotheek: 3 tot 8 km.
- Opening: 1 uur per week.
- Inwonend bij en samenwerkend met school.
- Inrichting: 2 tot 4 kasten met frontale plaatsing volstaan.
- ICT: BicatWise van de basisbibliotheek. Op school wordt gewerkt met twee laptops en snuffelcatalogus.
- Met verblijfsfunctie.
- Als onderdeel van basisbibliotheek gecertificeerd.
- Interessant voor kernen tot 2.500 inwoners, bij voorkeur met een school.

Investerings (€)

Huisvesting	0
Personeel	0
Inrichting	1.500 (ineens afgeschreven)
Collectie	3.500
Automatisering	1.500
Transport	0 (door medewerkers zelf)
Totaal	6.500

Inkomsten: volledige exploitatiesubsidie van de gemeenten.

Investerings: subsidie provincie Noord-Holland en gemeenten.

Exploitatiekosten (€)

Huisvesting	760
Personeel	4.090
Inrichting	0 (ineens afgeschreven)
Collectie	1.100
Automatisering ¹	1.700
Transport	0 (door medewerkers zelf)
Totaal	7.080

Eventuele nadere besparingen: goede afspraken met school over huisvestingslasten en gebruik datalijnen. Overige kosten zijn al zo rank en slank mogelijk.

Anders

- Gehuisvest in of bij school.
- Geen zelfbediening en geen volledige automatiseringshardware; alleen een laptop met toegang tot bibliotheekautomatiseringssysteem.
- Kinderen werken mee in de bibliotheek (Biebclub).
- Zeer beperkte openstelling en kleinere collectie.

¹ Hoogte varieert van € 500 (medegebruik datalijn school/dorps huis) tot € 1.700 (eigen datalijn).

Resultaten Biebclub Zwaagdijk-Oost (2012)

Leden	82
Uitleningen	1.738 per jaar (vier maal zo veel als bij de bibliobus).
Bezoekers	wordt niet bijgehouden

Resultaten (2013)

Leden	84
Uitleningen	1375
Bezoekers	wordt niet bijgehouden

Westfriese bibliotheken heeft in 2013 een model ontwikkeld voor het toepassen van de Biebclub in grotere kernen tot circa 12.500 inwoners.

Servicepunt Jeugd - Niet-betaalde medewerkers 2

Contact

Heidi Dijkstra, tel. 0227 54 48 49,
e-mail hdijkstra@westfriesebibliotheken.nl

Karakteristieken

- 1 Woont in bij en werkt altijd samen met partners
- 2 Beperkt open 2 uur per week
- 3 Professionele kracht en vrijwilliger aanwezig
- 4 Verzorgingsgebied 1.750 tot 4.000 inwoners
- 5 Investeringskosten € 16.000
- 6 Exploitatiekosten € 7.980
- 7 Geschikt voor dorpen en stadswijken

Context

Een Servicepunt Jeugd wordt altijd gevestigd in een bestaand gebouw met goede samenwerkingspartners. Belangrijk voor de doelgroep is het laagdrempelige karakter van dit gebouw, zoals een dorps huis, school, naschoolse opvang of winkel. Het servicepunt heeft de uitstraling van een klein filiaal met beperkte opening. Een dorps huis is ideaal als er meerdere scholen in het verzorgingsgebied zijn. Een deskundige bibliotheekmedewerker helpt kinderen bij het vinden en selecteren van hun keuze, liefst geassisteerd door een enthousiaste vrijwilliger uit het dorp. Zeker een vrijwilliger die veel mensen kent, zorgt makkelijker voor een ongedwongen sfeer.

Een Servicepunt Jeugd is geschikt voor wat grotere dorpen met iets meer voorzieningen. De doelgroep is kinderen van nul tot twaalf jaar. Het servicepunt

ANDERE OPLOSSINGEN:

besparen op personeel door inzet niet-betaalde medewerkers

fungeert ook als bestel-, ophaal- en inleverpunt van media uit andere bibliotheken. Hiervoor wordt gebruikgemaakt van de bicatWise Snuffelcatalogus met directe toegang tot de catalogus van bibliotheken in de regio. Kinderen kunnen eenvoudig boeken en andere media zoeken en bestellen, en een week later ophalen bij het servicepunt. Ook volwassenen kunnen er thuis gereserveerde media ophalen en inleveren.

Kernpunten

- Kinderen een bibliotheekvoorziening bieden op loop- of fietsafstand van huis.
- Invulling geven aan de kernfuncties lezen en leren.
- Verzorgingsgebied: 1.750 tot 4.000 inwoners.
- Omvang collectie: 950 materialen, aangevuld met wisselcollectie.
- Gemiddeld aantal uitleningen: 2.250 per jaar (drie maal zo veel als in de bibliobus).
- Afstand tot bibliotheek: 3 tot 8 km.
- Openingstijden: 1x per week 2 uur.
- Inrichting: 3 tot 4 kasten met frontale plaatsing.
- ICT: 1 laptop + 1 handscanner + draadloze modem + bonnenprinter.
- Verblijfsfunctie: afhankelijk van de beschikbare ruimte; geen prioriteit.

Investerings (€)

Huisvesting	0
Personeel	0
Inrichting	5.000 (ineens afgeschreven)
Collectie	7.500
Automatisering	2.000
Transport	500 (eerst levering)
Communicatie	1.000
Totaal	16.000

Investerings: subsidie van provincie Noord-Holland en gemeente.

Exploitatiekosten per jaar (€)

Huisvesting	1.240
Personeel	4.070
Inrichting	0 (ineens afgeschreven)
Collectie	2.050
Automatisering	620
Transport	0 (door medewerkers zelf)
Totaal	7.980

Eventuele besparingen: goede afspraken met dorps huis over huisvestingslasten en gebruik van datalijnen. Overige kosten zijn al zo rank en slank mogelijk.

Anders

- Alleen gericht op kinderen.
- Beperkte opening en kleinere collectie.
- Geen volledige automatiseringshardware; alleen een laptop met toegang tot het bibliotheekautomatiseringssysteem.

Resultaten Servicepunt Jeugd Andijk (2012)

Leden:	486
Uitleningen:	18.940
Bezoekers:	niet bijgehouden

Resultaten Servicepunt Jeugd Andijk (2013)

Leden	488
Uitleningen	11.065
Bezoekers	niet bijgehouden

ANDERE OPLOSSINGEN: besparen op huisvesting door verkleinen van de ruimte

Andere oplossingen: besparen op huisvesting door verkleinen van ruimte

Er zijn verschillende voorbeelden van voorzieningen waarbij wordt bespaard op huisvestingskosten door het beperken van de vierkante meters.

Servicepluspunt Maasdijk - Huisvesting verkleinen 1

Contact

Kees van den Boogert, tel. 0174 29 38 63,
e-mail kvandenboogert@bibliotheekwestland.nl

Karakteristieken

1 Bemenst met één vakkracht en vrijwilligers	
2 Goedkoop, eigenstandig pand	
3 Open	8 uur per week
4 Verzorgingsgebied	4.300 inwoners
5 Investeringskosten	€ 37.500
6 Exploitatiekosten	€ 41.000
7 Geschikt voor	dorp en stadswijk

Context

In 2006 werd de Bibliotheek Westland geconfronteerd met forse bezuinigingen, ingaande 2007 (€ 140.000). Meer bezuinigingen zouden volgen per 2008 (€ 50.000). De bibliotheek schreef een plan om deze bezuinigingen te kunnen opvangen waarmee de gemeente akkoord ging. Onderdeel van de bezuinigingsoperatie was het vervangen van twee kleine filialen (Maasdijk en Honselersdijk) door twee servicepunten. Hierbij werd gedacht aan een kleine bibliotheek, onder te brengen in een bestaande voorziening. De bibliotheek had de voorkeur voor een school. Het eerste servicepunt diende per 1 januari 2008 te worden gerealiseerd in Maasdijk. Door omstandigheden gedwongen, koos de bibliotheek uiteindelijk toch voor zelfstandige huisvesting, maar wel kleiner (80m²), goedkoper en met een aangepaste 'formule'. Het nieuwe servicepunt moest ook voordelen bieden. Vandaar de naam ServicePlus-Punt (SPP). Opening: 7 juli 2008.

Kernpunten

- Bestaand oud pand opnieuw inrichten (mogelijk gemaakt door donaties van VSB Fonds Westland en

Fonds Loswal 'De Bonnen').

- Actuele collectie (5.500 items), toegang tot de gehele collectie media in Nederland.
- Selfservice.
- Voor het publiek is de bibliotheek 8 uur per week open, verdeeld over 3 dagen. Mede op verzoek van de klanten is gekozen voor de woensdagmiddag, vrijdagavond en zaterdagochtend.
- Ter beschikking voor zelfstandig gebruik van de scholen. Hiervoor is er een extra collectie van 400 (jeugd)titels in een aparte ruimte.
- Reguliere leesbevorderingsactiviteiten zoals schrijversbezoeken (jeugd) en lezingen (volwassenen). Andere groepen (bijvoorbeeld leeskringen) kunnen het SPP gebruiken voor bijvoorbeeld vergaderingen.
- De collectie is teruggebracht van 12.000 naar 5.500 banden (1,25 band per inwoner).
- Er is bewust gekozen voor een servicepunt zonder inlichtingenwerk en weinig aanvullende faciliteiten.
- Groepsbezoeken van scholen, schrijversavonden en knutselactiviteiten.
- Personele inzet: 5 uur per week frontoffice, 25 uur per jaar backoffice.
- Vrijwilligers: er zijn vier 'plus-vrijwilligers' voor bibliotheektechnische werkzaamheden en drie vrijwilligers voor het opruimwerk.

Anders

- Gericht op kinderen en hun ouders, en senioren.
- Zelfstandig gebruik door scholen. Drie basisscholen hebben een eigen sleutel en bezoeken de bibliotheek op een vast dagdeel. Men is geïnstrueerd in het gebruik van de bibliotheek en is zeer enthousiast over deze service.
- Eigenstandige vestiging.
- Beperkte openstelling.

Resultaten (2012)

Leden:	757 (bereik 17,5%)
Uitleningen:	25.480
Bezoekers:	16.415

Resultaten (2013)

Leden:	754
Uitleningen:	ca. 23.000
Bezoekers:	16.151

De lichte daling van bezoekers en uitleningen is te verklaren uit het feit dat de uitleenvoorwaarden in

ANDERE OPLOSSINGEN:

besparen op huisvesting door verkleinen van de ruimte

2013 versoepeld zijn. Zo mag men de boeken vier in plaats van drie weken lenen. Daarnaast is tegelijkertijd het maximaal aantal verlengingen verlaagd van drie naar twee keer. Deze maatregelen hebben een dempend effect op het totaalaantal uitleningen (verlengingen inbegrepen). In detail is geconstateerd dat door deze maatregel het aantal verlengingen drastisch gedaald is, terwijl het aantal primaire uitleningen juist gestegen is. Per saldo heeft dit geleid tot een lichte daling.

Algemeen: hoewel er (nog) geen klanttevredenheidsonderzoek is uitgevoerd, kan worden gezegd dat de bibliotheek door de Maasdijkse bevolking gewaardeerd wordt. Er is een toename te zien in het aanvragen en reserveren van materialen uit andere vestigingen door volwassenen en senioren. Dit betekent dat ook deze groep went aan nieuwe, digitale diensten.

De Bibliotheek op het station Haarlem - Huisvesting verkleinen 2

Contact

Dick van Tol, tel. 023 55 46 362,
e-mail dvto1@probiblio.nl

Video

www.youtube.com/watch?v=J5F03O4rbPg

Karakteristieken

1 Bemenst	
2 Op het station	
3 Open	25 uur per week
4 Verzorgingsgebied	19.300 unieke reizigers op een werkdag
5 Investeringskosten	€ 200.000
6 Exploitatiekosten	€ 150.000
7 Geschikt voor	grotere stations, na aanpassing ook voor dorpen en stadswijken

Context

De Bibliotheek op het station is een spreidingsoplossing en geen bezuinigingsmaatregel. Dat wil zeggen dat de stationsbibliotheek niet in de plaats komt voor iets dat verdwijnt, maar extra is. Het gaat om een openbare bibliotheekvoorziening die een nieuwe

klantenkring wil aanboren door daar te zijn waar de beoogde doelgroep komt. De openingstijden zijn afgestemd op forensen (maandag t/m vrijdag van 07.30 tot 09.30 uur en van 16.00 tot 19.00 uur). Ook de inrichting en collectie zijn afgestemd op de forens: actuele titels en in de media besproken boeken zijn ruim voorradig. Alle titels worden binnen twee jaar vervangen. De bibliotheek is daarnaast praktisch ingericht, zodat men snel kan kiezen uit het aanbod op de tafels die direct bij binnenkomst zijn opgesteld. Er zijn daarnaast fictiekasten met literatuur, thrillers, romans, graphic novels, Engelse romans en Dwarsliggers. Informatieve titels zijn ingedeeld in vier rubrieken: Ik, Werk, Thuis en Wereld. Verder is er een aanbod aan tijdschriften en kranten, waarvan een klein deel kan worden geleend (de duurdere, minder frequent verschijnende titels) en de rest ter plekke kan worden gelezen. Ook is er culturele informatie over de gemeente te vinden en kan de bezoeker gebruikmaken van internet, zowel via wifi als op de pc's.

Via de catalogus kunnen de gebruikers boeken online reserveren. Zodra het boek beschikbaar is, krijgt men bericht per mail of sms.

Er zijn verschillende abonnementsvormen. Leden van de Bibliotheek Zuid-Kennemerland betalen € 10 voor een jaarabonnement; voor niet-leden is er een jaarabonnement voor € 42. Daarnaast kan men boeken lenen voor € 2,50 per boek voor drie weken.

De Bibliotheek op het station is een project van de Bibliotheek Zuid-Kennemerland en ProBiblio. In de toekomst worden mogelijk meer NS-stations voorzien van een dergelijke bibliotheek. Klanten kunnen dan terecht bij elke Bibliotheek op het station voor het raadplegen, lenen en inleveren van boeken en tijdschriften. De Bibliotheek op het station is, met enige aanpassingen, ook te vertalen naar dorpen en stadswijken. Met als ingrediënten: kleine ruimte, kleine maar actuele en snel wisselende collectie, zelfbediening, één medewerker.

Kernpunten

- Bibliotheek gevestigd op het station.
- Oppervlakte: 150 m².
- Beperkte openingstijden gebaseerd op de forens.
- Betaald personeel aanwezig: één medewerker.
- Kleine, maar actuele en snel wisselende collectie (2.000 in totaal; 1.000 op de plank).

ANDERE OPLOSSINGEN: besparen op huisvesting door verkleinen van de ruimte

- Retailbibliotheek.
- Doel: nieuwe leden onder veel lezende maar drukke treinforesen.
- Afstand tot volwaardige bibliotheek: 2 km.
- Met verblijfsfunctie.

Investeringskosten (€)

Huisvesting (inclusief ICT + inrichting)	132.000
Personeel	54.000
Collectie	24.000

Exploitatiekosten (€)

Huisvesting (inclusief ICT + inrichting)	54.000
Personeel	84.000
Collectie	10.000

Anders

- Bemenst
- Niet inwonend
- Zeer actuele collectie, alleen voor volwassenen
- Beperkte openstelling

Resultaten (2012)

Leden:	922
Uitleningen:	15.791
Bezoekers:	40.490
Klanten zeer positief (klantwaardering 8,7)	
60% van de klanten is uit de beoogde doelgroep (25-50-jarige treinforesen)	
53% was bij inschrijving geen lid van de Bibliotheek Zuid-Kennemerland	

Resultaten (2013)

Leden:	1.106
Uitleningen:	16.329
Bezoekers:	58.435

De Bibliotheek op het station Haarlem

Andere oplossingen: besparen op huisvesting door inwoners

Er zijn meerdere mogelijkheden waarbij u kunt besparen op huisvestingskosten door het onderbrengen van de bibliotheek bij een andere voorziening of in een multifunctionele accommodatie. Hierna vindt u een aantal voorbeelden.

Rabobieb Fijnaart - Inwoners 1 (opgeheven per 01 januari 2014)

Contact

Katja van Etten, tel. 0165 55 20 80,
email k.vanetten@bibliotheekvannu.nl

Karakteristieken

1 Bemenst	
2 Inwonend	Rabobank
3 Open	6 uur per week
4 Verzorgingsgebied	5.500 inwoners
5 Investeringskosten	€ 55.747
6 Exploitatiekosten	€ 46.821
7 Geschikt voor	dorp en stadswijk

Context

In 2008 zijn in twee kleine kernen in de gemeente Moerdijk, Fijnaart en Willemstad, de zogenaamde Boekenbanken ingericht: servicepunten van de Bibliotheek VANnU in de Rabobank. Dit initiatief werd genomen als onderdeel van de vervanging van de bibliobussen. Deze samenwerking is goed verlopen.

Kernpunten

- Contract tussen Rabobank en Bibliotheek VANnU opgesteld. Geen sponsoring!
- Bibliotheek betaalt voor vierkante meters.
- Bibliotheekpersoneel: 7,5 uur frontoffice.
- Ook in contract: afspraken over kosten van inrichting, huisstijl enzovoort.
- Oppervlakte van servicepunt: 70 m².
- Collectie: 1.700 banden (1.200 voor volwassenen en 500 voor jeugd 0-4 jaar).
- Oudere kinderen gaan naar bibliotheek Zevenbergen.

Inmiddels heeft de Rabobank haar spreiding en dienstverlening opnieuw bekeken, en besloten haar filiaal in Willemstad te sluiten. Dit toont meteen de kwetsbaarheid: de bibliotheek moest hierdoor op zoek naar nieuwe woonruimte. Deze is inmiddels gevonden.

In Fijnaart bestaat het servicepunt in de Rabobank nog steeds. Hier is nu selfservice geïntegreerd, zodat de klant zelfstandig kan uitlenen en inleveren.

Investeringskosten (€)

Huisvesting	33.023
Personeel	1.433
Collectie	14.433
Automatisering	3.089

Exploitatiekosten

Niet uitgesplitst, alleen het totaalbedrag is bekend: € 46.821

Anders

- Inwonend bij een bankfiliaal.
- Personeel van het bankfiliaal verricht betaald werkzaamheden.
- Kleinere collectie.

Resultaten (2012)

Leden:	347 (volwassenen)
Uitleningen:	12.271
Bezoekers:	niet bijgehouden

Resultaten (2013)

Leden:	469 (volwassenen)
Uitleningen:	11.667
Bezoekers:	niet bijgehouden

De Rabobank heeft besloten om ook haar vestiging in Fijnaart per 1 januari 2014 te sluiten. Hiermee is het huurcontract met de bibliotheek vanaf deze datum ontbonden. Op dit moment is een alternatief servicepunt in voorbereiding dat op een school gevestigd wordt en per 1 april 2014 van start gaat. Het servicepunt zal zich richten op kinderen tot vier jaar en volwassenen en zal een plek krijgen aan de buitenzijde van de school, zodat het servicepunt ook buiten schooluren toegankelijk zal zijn.

Hotelbibliotheek Beesel - Inwoners 2 (opgeheven per 01 juli 2013)**Contact**

Vincent Freriks, tel. 0475 33 64 80,
email v.freriks@debibliotheekmaasenpeel.nl

Karakteristieken

1 Bemenst	
2 Inwonend	hotel/restaurant
3 Open	126 uur per week
4 Verzorgingsgebied	2.600 inwoners + bezoekers hotel
5 Investeringskosten	€ 60.000
6 Exploitatiekosten	€ 22.000
7 Geschikt voor	dorp

Context

Beesel is een kern met 2.557 inwoners. Hier was een filiaal van de Openbare Bibliotheek Reuver gevestigd, nu onderdeel van de Bibliotheek Maas en Peel. In 2003 werd bekend dat het gebouw moest wijken voor een nieuwe supermarkt met een appartementencomplex. Hoewel er grond was voor de bouw van een nieuwe bibliotheek, rezen er meteen twijfels over de haalbaarheid: deze bibliotheek kon maar 12 uur per week open zijn en zou dus bijzonder onrendabel worden.

Plan was om in een historische boerderij naast de bouwgrond een hotel-restaurant onder te brengen. De toekomstige exploitant vond de huisvesting te klein, temeer omdat dit horecabedrijf ook de taakstelling kreeg om de leefbaarheid te bevorderen en als dorps huis wilde fungeren. Mogelijkheden voor uitbreiding waren er alleen richting bouwgrond van de bibliotheek. De bibliotheek heeft toen voorgesteld haar grond hiervoor gratis in te brengen met als tegenprestatie twintig jaar gratis huisvesting van de bibliotheekvoorziening in de hotellounge. Zo ontstond de gedachte van de 'hotelbibliotheek' die in september 2006 werd geopend.

Kernpunten

- Bibliotheek inwonend in het hotel, 20 jaar gratis.
- Vakkracht voor 6,5 uur per week aanwezig.
- Zeer ruime openstelling van 126 uur per week.
- Hotelpersoneel verricht basiswerkzaamheden (toezicht, opruimen, et cetera).

- Onderdeel van het grote bibliotheekgeheel, inclusief automatisering.
- Bibliotheek is tevens lounge van het hotel met boeken, kranten en tijdschriften.
- Ruimte wordt ook gebruikt voor feesten en partijen.
- Ontmoeten is de basisfunctie.
- Bibliotheek heeft beschikking over 100 m².
- 5.000 banden (1,9 band per inwoner).
- Tweemaal per jaar literaire matinee (100 bezoekers per keer).
- Hotelgasten mogen boeken meenemen en kunnen die bij de eigen bibliotheek inleveren.
- Bibliotheek trekt ook mensen van buiten het verzorgingsgebied (hotelgasten).
- Inmiddels selfservice.

Investeringskosten

Niet nader gespecificeerd. Vrijwilligers hebben de bestaande bibliotheek naar hotel verhuisd.

Exploitatiekosten (€)

Huisvesting	0
Personeel	400
Collectie	5.000
Automatisering	6.000
Diversen	3.600

Anders

- Inwonend in hotel.
- Zeer ruime openstelling.
- Personeel hotel houdt oogje in het zeil.
- Geen huisvestingskosten.
- Grotere collectie.

Resultaten (2012)

Leden:	290
Uitleningen:	6.000
Bezoekers:	niet bijgehouden

N.B. Zowel de inwoners van Beesel als de gasten van het hotel reageren heel positief op de bijzondere locatie en de dienstverlening. De combinatie bibliotheekfunctie met horecabedrijf heeft zowel voor de bibliotheek als voor het hotel een grote meerwaarde. Voor het dorp draagt dit zeker bij aan een goed woonklimaat. Opvallend is dat vooral de senioren van het dorp het personeel missen. Zij komen dus vooral op het moment dat de vaste kracht (6,5 uur per week) aanwezig is.

Resultaten (2013)

In de zomer van 2013 is de hotelbibliotheek vanwege bezuinigingen gesloten. Voor de jeugd van Beesel is een Bibliotheek *op school* gerealiseerd. De andere inwoners van Beesel moeten nu uitwijken naar de vier kilometer verderop gelegen bibliotheek in Reuver.

Bibliotheek in verzorgingshuis Landgraaf - Inwoners 3**Contact**

Marij Eijdens, tel. 045 53 12 895,
e-mail m.eijdens@bibliotheeklandgraaf.nl

Karakteristieken

1 Bemenst	
2 Inwonend	zorgcentrum
3 Open	17 uur per week
4 Verzorgingsgebied	9.000 inwoners
5 Investeringskosten	€ 100.000
6 Exploitatiekosten	investeringskosten in 5 jaar afschrijven
7 Geschikt voor	dorp en stadswijk

Context

De bibliotheek in het verzorgingshuis is een vervanging voor een eigenstandig filiaal, waarvan de grond een andere bestemming kreeg. Als vervanging heeft de bibliotheek nu 70 m² in het wijkzorgcentrum Calshof. Er wordt samengewerkt met Meander, de grootste zorgorganisatie in Zuid-Limburg. Doelgroep: kinderen van nul tot vier jaar en hun ouders, en volwassenen, voornamelijk minder mobiele senioren. Deze nevenvestiging heeft een wijkfunctie. De jeugd van vier tot twaalf jaar kan gebruikmaken van vier schoolbibliotheken. Deze voorziening moet gezien worden als een tussenoplossing. Pas als de nieuw te realiseren centrale bibliotheek (KIA = Kennis-, Informatie-, en Adviesplein van de gemeente) in Landgraaf klaar is, wordt het spreidingsplan opnieuw bekeken. Men opteert dan voor meer flexibele eenheden daar waar de beoogde doelgroep zich ophoudt. Dit betekent 'Calshof' handhaven voor bijvoorbeeld de minder mobiele senioren.

Kernpunten

- Inwonend in een wijkzorgcentrum.
- Verzorgingsgebied 9.000, minus jeugd 4-12 jaar.
- Veel 'mobielen' maken nu gebruik van de bibliotheek Nieuwenhagen.
- Collectie: 5.710 (4.800 banden voor volwassenen, 400 peuterboeken, 410 groteletterboeken, 100 gesproken boeken).
- Ook mobiele volwassenen uit de wijk komen langs voor kranten en tijdschriften. Hetzelfde geldt voor draadloze internetverbinding.
- Alle kernfuncties zijn van toepassing.
- Afstand tot volwaardige bibliotheek: 3,3 km.
- Er zijn ook activiteiten als lezingen en workshops.
- Het is de bedoeling om de openingsuren aanzienlijk uit te breiden door inzet van zelfbediening en vrijwilligers, het liefst 7 dagen in de week 12 uur per dag, dus 84 uur.

Investeringskosten (€)

€ 100.000 voor 5 jaar

Huisvesting	0
Personeel	p.m.
Collectie	verplaatst, dus geen kosten
Inrichting	40.500
Automatisering	16.000
Activiteiten	43.500

Exploitatiekosten (€)

Huisvesting	0
Personeel	400 per week (schaal 6; 17 uur per week)
Collectie	10.000
Inrichting	8.000
Automatisering	3.200
Activiteiten	8.800

Anders

- Inwonend in wijkzorgcentrum.
- Veel aandacht voor activiteiten en verblijfsfunctie.

Resultaten (2012)

Leden:	713
Uitleningen:	17.090
Bezoekers:	niet bijgehouden want onderdeel wijkzorgcentrum

Resultaten (2013)

Leden:	615
Uitleningen:	14.174
Bezoekers:	niet bijgehouden want onderdeel wijkzorgcentrum

Over het algemeen kan gesteld worden dat de combinatie 0- tot 4-jarigen plus ouders en senioren in één kleine ruimte geen gelukkige is. In deze combinatie wordt de jeugd niet echt bediend en voelt zij zich niet thuis. Veel klanten, vooral in de categorie 22 tot 64 jaar, zijn afgehaakt omdat ze in de kleine ruimte de drukte van kinderen niet prettig vinden. Veel mensen zijn daarnaast ook afgehaakt omdat zij het gevoel hebben dat de collectie kleiner is dan daarvoor in de oude vestiging, terwijl dit feitelijk niet het geval is. Dit gevoel is ontstaan doordat in de nieuwe situatie de collectie op twee plekken gefragmenteerd staat opgesteld.

Toch is de Bibliotheek Landgraaf gematigd positief over de nieuwe voorziening. Vooraf was al rekening gehouden met een daling van het aantal uitleningen en het aantal klanten. In ieder geval zullen de lagere aantallen niet van invloed zijn op de voorgenomen voorziening in Landgraaf: een nieuwe centrale bibliotheek en een flankerende voorziening in Calshof voor minder mobiele volwassenen. De basis voor de toekomst is dus op een goede manier gelegd.

De Bibliotheek op school - Inwoners 4

Karakteristieken

1 Deels bemenst	
2 Inwonend	basisschool
3 Open	per situatie verschillend
4 Verzorgingsgebied	kinderen van de school
5 Investeringskosten	per situatie verschillend
6 Exploitatiekosten	kosten € 50 per leerling, inkomsten € 7,50 à € 10 per leerling (richtbedragen)
7 Geschikt voor	dorp en stadswijk

Context

De Bibliotheek op school is een totaalconcept voor structurele samenwerking tussen gemeente, school en bibliotheek gericht op leesbevordering, taalontwikkeling en mediawijsheid. Het concept betreft dus

niet alleen de fysieke bibliotheek, maar de collectie is wel een essentieel onderdeel.

Meer informatie op <http://debibliotheekopschool.nl>.

Kernpunten van de fysieke Bibliotheek op school

- Inwonend in school.
- Voor de leerlingen van de school (het uitbreiden met een wijkfunctie is meestal niet succesvol).
- Collectie: bij start 3 boeken per leerling, groeien naar minimaal 5 boeken per leerling (8 is optimaal).
- Gebruik van schoolWise.
- Inzet van een leesconsulent.

In bijlage 3 vindt u alle aspecten die een rol spelen bij de berekening van kosten.

Anders

- Inwonend in school
- Bibliotheek is onderdeel van een totaalconcept; grote verwevenheid met school

Plug-in bibliotheek Gouda en Rotterdam - Inwoners 5

(zie: Andere oplossingen: inzet zelfbediening).

Bibliotheek in verzorgingshuis Landgraaf

ANDERE OPLOSSINGEN: besparen op collectie

Andere oplossingen: besparen op collectie

Er zijn verschillende voorbeelden van voorzieningen waarbij wordt bespaard op de collectie:

- Plug-in bibliotheek (zie: Andere oplossingen: inzet zelfbediening)
- Mediamaat, Bieb to go (zie: Andere oplossingen: inzet zelfbediening)
- Keuze voor specifieke doelgroep jeugd (bijvoorbeeld Biebclub, Servicepunt Jeugd; zie: Andere oplossingen: inzet niet-betaalde medewerkers) of doelgroep volwassenen (De Bibliotheek op het station; zie: Andere oplossingen: verkleining huisvesting)
- De Bibliotheek op het station (zie: Andere oplossingen: verkleining huisvesting)

De collecties van decentrale bibliotheekvoorzieningen zijn in het algemeen klein. Dat maakt het extra belangrijk dat wat wordt aangeboden, het juiste is: aansluitend bij de behoefte van de doelgroep en met voldoende titelvariatie. Het lijkt een open deur, maar er zijn te veel kleinschalige bibliotheken met een (grotendeels) vaste en onvoldoende dynamische collectie. Een hoog vervangingspercentage en/of de inzet van roulerende collecties zijn mogelijke oplossingen. Zoals eerder gezegd: besparingen op collectiekosten bij het rouleren van collecties worden vaak tenietgedaan door extra personele kosten voor het rouleren. Rouleren is dan ook meer een maatregel om de kwaliteit van de collecties te verhogen dan om kosten te verlagen.

ANDERE OPLOSSINGEN: besparen op inrichting

Andere oplossingen: besparen op inrichting

Het is mogelijk kosten te besparen met een goedkopere inrichting. Hierbij vier mogelijkheden:

- het opknappen van bestaande inventaris, bijvoorbeeld in samenwerking met 'restyler' Vision Furniture (www.visionfurniture.nl; contact: Emile Geelhoed, tel. 071 522 60 60);
- het inzetten van tweedehands bibliotheekmeubilair, verkrijgbaar via www.bibliotheekoutlet.nl van In Vorm Architecten;
- het inzetten van meubilair van goedkopere leveranciers, bijvoorbeeld IKEA;
- het laten maken van meubilair door een sociale werkvoorziening.

Let op: meubilair opknappen is niet altijd goedkoper dan nieuw aanschaffen en – wederom een open deur – goedkoper meubilair beschadigt meestal sneller en gaat vaak minder lang mee.

Andere oplossingen: besparen op automatisering

Er zijn verschillende mogelijkheden om op automatiseringskosten te besparen. Ze worden hieronder kort beschreven. Deze mogelijkheden zijn alleen te gebruiken in vestigingen met kleine collecties.

Laptop

Inzet van een laptop met toegang tot het bibliotheekautomatiseringssysteem in plaats van vaste terminals. Dit wordt onder meer toegepast in de servicepunten in West-Friesland die worden gerund door Biebclubs. Dit systeem is niet geschikt voor zelfbediening.

Geïntegreerde zelfbedienings-pc met touchscreen

De basis is één geïntegreerde pc met touchscreen, zo toegerust dat het zijn basistaak goed kan verrichten. Voor de registratie van klant en materialen voor uitlening en inname wordt een barcodescanapparaat gebruikt. Daarmee kan bespaard worden op meerdere randapparaten zoals bonnenprinters, RFID-platen en Mifare-readers. Deze configuratie is te realiseren met een hardwareprijs van onder de duizend euro. Door montage aan de muur of in bestaand meubilair is ook besparing mogelijk op maatwerkmeubilair en de verdere bijkomende inrichtingskosten.

Bij bemensing van de (beperkte) uitlening met betaalde krachten of vrijwilligers is deze zelfde pc te gebruiken voor de personeelsapplicatie (zoals ledenadministratie, collectiebeheer en dergelijke). Voor deze personeelsapplicatie is de pc dan gemakkelijk te voorzien van een toetsenbord en muis. Zo kan er ook worden bespaard op de aanschaf van extra apparatuur zoals laptops of desktop-pc's voor personeel.

Deze automatiseringsopzet kan worden toegepast in service-, ophaal- en inleverpunten. Met klantgerichte interactie in de zelfbedieningsoplossing kan de klant gericht door het uitleenproces worden geholpen. Deze interactie is met maatwerkteksten, meldingen en afbeeldingen te verrijken zodat deze goed aansluit op de functie van de bibliotheekvoorziening.

Eind 2013 is een korte pilot gestart op drie locaties.

Zelfbediening via tablets

Een andere interessante mogelijkheid introduceert Jan David Hanrath van H2 Interactive in *Bibliotheek-Blad* 2013/1: het vervangen van zelfbedieningsbalies door tablets, een oplossing via een app die volgens hem in totaal ook niet meer dan duizend euro hoeft te kosten. Deze oplossing is in ontwikkeling.

Aanvullende besparing: delen van internet

Door gebruik te maken van bestaande internetvoorzieningen op de locatie – al dan niet wifi – kan er bespaard worden op de eenmalige kosten voor aanleg van lokale infrastructuur. Ook de structurele kosten voor datalijnen en internetabonnementen kunnen hiermee naar beneden worden gebracht.

Aanvullende besparing: iDeal in plaats van betaalautomaat

Naast het gebruik van de aanwezige apparatuur op de locatie voor de uitlening wordt het gebruik van internet voor de overige bibliotheekzaken verder gestimuleerd. Zo kan de klant via internet lid worden, materialen reserveren, de eigen gegevens inzien en betalen via iDeal.

Door het betalen via internet (iDeal) en te werken met een klanttegoed zijn betaalvoorzieningen (zoals een betaalautomaat) op de locatie niet meer noodzakelijk.

Ten slotte

De keuze voor een decentrale bibliotheekoplossing moet weloverwogen genomen worden. De vraag naar nieuwe oplossingen zal vooral worden ingegeven door bezuinigingen zoals bijvoorbeeld sluiting van een dorps- of wijkfiliaal. Daarom is het doorlopen van de juiste fasen van groot belang, dat wil zeggen: welk voorzieningenniveau wilt u handhaven en gericht op welke doelgroep(-en)?

Ga hierbij uit van demografische gegevens en een sociale kaart van het gebied. Stel u op de hoogte van het gemeentelijk beleid, treed waar mogelijk in contact met het netwerk en de eindgebruikers en maak vervolgens een keuze.

- Bepaal eerst of de voorziening voor alle inwoners van een wijk of dorp moet zijn of voor een of meerdere specifieke doelgroepen. Deze beslissing kan mede worden gebaseerd op de resultaten van een spreidingsanalyse van het werkgebied. Kijk daarna naar keuze voor doelgroep(-en), beoogde functie(s), dienstverlening en type voorziening.
- Vervolgens bekijkt u wat de beste plek is voor de voorziening.
- Bij inwoning is het van belang dat de bibliotheek goed zichtbaar is en dat er sprake is van gelijkwaardigheid.

- Werk samen met de omgeving, wat tot kruisbestuiving kan leiden en nieuwe klanten kan genereren.
- Betrek zoveel mogelijk klanten bij de plannen en laat hen meedenken. Burgerparticipatie wordt sowieso steeds belangrijker, ook als het gaat om het zich betrokken voelen bij een bibliotheek.
- De geheel onbemenste bibliotheek is nog niet voor een ieder wenselijk. Senioren hebben er vaak nog moeite mee en/of vinden het niet prettig.
- Volledig onbemenst is niet vanzelf goedkoper. Het is wel kostenefficiënt bij zeer ruime openstelling. Interessant op dit terrein is de pilot in de Zaanstreek met de Bieb to go.
- Een decentrale oplossing is lokaal bepaald en dus niet één op één over te nemen in een andere situatie.
- Ongeacht of de voorziening voor alle of een deel van de inwoners bedoeld is, de fysieke collecties zullen klein zijn: minimaal 100 (Bieb to go) tot maximaal 6.000 banden (servicepunt voor alle inwoners). Daarbij zal de vraag welke titelkeuze zinvol is, altijd discussie opleveren. Wat ook gekozen wordt, de collectie zal altijd tekortschieten. Vandaar:
 - maak een servicepunt onderdeel van een groter geheel met een duidelijke digitale aanvraag- en reserveermogelijkheid,
 - werk met een roulerende collectie, zodat er steeds iets nieuws staat.

CHECKLIST KOSTENPOSTEN SERVICEPUNT		
Personeel & organisatie	Exploitatie	Investering
Betaald personeel frontoffice	X	
Betaald personeel backoffice	X	
Verzekeringen personeel	X	
Deskundigheidsbevordering	X	
Contributies en bijdragen	X	
Vervoer	X	
Kantoor/administratie/bestuurskosten/telefoon	X	
Uitleenadministratie		X
Website	X	
Voorlichting	X	
Totaal		
Huisvesting & Inrichting	Exploitatie	Investering
Huur/aflossing en beveiliging gebouw	X	
Inrichting & inventaris		X
Afschrijving inrichting & inventaris	X	
Schoonmaak	X	
Energie & water	X	
Verzekeringen & heffingen	X	
Totaal		
Automatisering/apparatuur	Exploitatie	Investering
Bibliotheekautomatisering		X
Afschrijving automatisering	X	
Licenties	X	
ICT beheer en service	X	
Datalijnen	X	
Totaal		
Collectie, informatiediensten, activiteiten	Exploitatie	Investering
Collectie boeken, dvd's, luisterboeken, etc.		X
Vervanging materialen	X	
Huur materialen	X	
Tijdschriften, kranten	X	
Online informatiebestanden	X	
Leenrechtvergoeding	X	
Activiteiten	X	
Totaal		
Onvoorzien	X	
Totaal	X	X

Implementatieplan Servicepunt Nederhorst den Berg

Doelstellingen

- Implementatie van de kantoor- en bibliotheek-automatisering, zelfbediening en beveiliging.
- Realisering van bibliotheekinrichting volgens een door de architect aangeleverd plan (vaststellen, bestellen en plaatsen van meubilair).
- Presentatie van een goed uitgebalanceerde collectie.
- Medewerkers belast met uitvoering bibliotheekwerk kunnen zelfstandig de dagelijkse werkzaamheden binnen de bibliotheek uitvoeren (medewerker bibliotheek, vrijwilliger(s), beheerder).

BEGELEIDING PROJECT	UREN
Opstellen projectplan	6
Verdeling taken & overleg tussen de partijen	20
Verdeling van taken intern	20
Bouw en Inrichting: inrichting ruimte, contact architect, planning	20
Automatisering: afspraken over bestellen van hardware en software, installatie, lijnen, coördinatie, planning (het betreft hier alleen overleg en coördinatie; uitvoering is door ProBiblio gedaan)	20
Collectie: planning (bestellen, inwerken, aanleveren en inruimen collectie)	8
Contacten met de medegebruikers	10
Beheer: afspraken	10
Planning publiciteit: foldermateriaal en communicatie publiek, planning	10
Uren begeleiding	124
UITVOERENDE WERKZAAMHEDEN	UREN
Bouw en inrichting: bestellen van kasten, inrichten en inruimen ruimte	20
Automatisering: doorspreken van reglementen voor bicatWise	8
Contacten met medegebruikers: onder andere gebruikersbijeenkomsten	30
Werven en Inwerken medewerkers: kennismaking, bespreking taken, begeleiding eerste maand (heel belangrijk bij selfservice!)	60
Collectie: bestellen, inkopen, inwerken en uitleenklaar maken van materialen, aanleveren en inruimen	80
Beheer: afspraken met De Spot, reglement	10
Publiciteit: folder maken + contact met de pers	10
Uren uitvoering	218

Kostenposten de Bibliotheek op school

Hieronder vindt u de basisgegevens die in het algemeen voor het opstellen van begrotingen worden gehanteerd.

Bepalend voor de begroting (gezien vanuit de bibliotheek)

- Wat kan de bibliotheek zelf investeren?
- Welke rol wil de bibliotheek spelen: wilt u de collectie in eigen hand houden of wordt de collectie (op termijn) eigendom van de school?
- Wie is verantwoordelijk voor welke kostenpost?

Gegevens school

- Aantal groepen
- Aantal leerlingen per groep

Collectie

- Startsituatie: 3 boeken per leerling
- Uiteindelijk noodzakelijk: 5 boeken per leerling
- Optimaal: 8 boeken per leerling
- Prijs per band: € 15 inclusief inwerkkosten
- Leenrechtvergoeding: als de bibliotheek eigenaar is van de collecties, moet er leenrecht worden afgedragen. Is de school de eigenaar, dan vooralsnog niet. Bedrag per uitlening: € 0,12

Deze post wordt beïnvloed door:

- Het bezit van de school na afschrijven
- Inzet collectie uit bezit bibliotheek

Afschrijven per jaar 10-14%

Activiteitenbudget

- Lidmaatschap bibliotheek (instellingsabonnement / klassenabonnement / lidmaatschap leerkrachten)
- Activiteitenbudget voor uitvoering lees- en media-plan

Inrichting

- Minimaal € 7.000 (als de bibliotheek aanschafft, kan btw worden teruggevorderd)

Exploitatie: afschrijven per jaar: 10%

- Huisvestingskosten (als de bibliotheek de collectie betaalt, kunt u onderhandelen over de huisvestingskosten).

Formatie

- Uurtarief hbo schaal 8: € 30
- Uurtarief mbo+ schaal 6: € 25
- Uurtarief onderwijs leescoördinator: € 30
- Uurtarief overig personeel (ICT-beheer, conciërge et cetera): € 25

Werkbare weken per jaar 42

Leesconsulent*

(bibliotheek) opstartfase 3-4 uur per week

Leesconsulent* na opstartfase 2-3 uur per week

Leescoördinator opstartfase en daarna 2 uur per week

Hbo-specialist onderwijs 1 uur per week

Overige personeelsleden 1 uur per week

*Niet meer dan 5 scholen per leesconsulent

Scholing

Kosten opleiding leesconsulent	€ 300 (aaname)
Uren opleiding leesconsulent	50 uur p.p. minimaal (aaname; exclusief reistijd en reiskosten)
Opleiding leescoördinator	€ 250 (bedrag dat bibliotheek rekent voor deelname aan Open Boek)
Uren opleiding leescoördinator	40 uur p.p. minimaal (aaname; exclusief reistijd en reiskosten)
Exploitatie	20% van scholingskosten in startfase (aaname; ervan uitgaande dat er geen nieuwe leesconsulenten worden opgeleid)
Mentorschap opleiding leesconsulent (hbo-specialist)	8 uur eigen training, en 1,5 uur per student per module (vereiste opleiding Leesconsulent)

Uitleen en administratie

- Voor schoolWise rekent HKA € 0,07 cent per inwoner. Bibliotheek.nl biedt voor het schooljaar 2013-2014 50% subsidie. Uitgaande van een toenemend aantal bibliotheken dat schoolWise afneemt, zal dit percentage volgende schooljaren waarschijnlijk lager liggen.
- ProBiblio rekent voor de aansluiting van schoolWise éénmalig 5 uur à € 88 per bibliotheek en 1 uur à € 88 per school en € 250 per school per jaar.
- ICT voor de Bibliotheek op school (pc voor webportal dBos, barcodescanner en RFID-reader) € 1.000
Exploitatie: afschrijven per jaar: 20%

Overige kosten

Reiskosten	€ 250
Vervoersdienst	p.m.
Onvoorzien	€ 250

POSTADRES POSTBUS 485
2130 AL HOOFDDORP
BEZOEKADRES OPAALLAAN 1180
2132 LN HOOFDDORP
TELEFOON 023 55 46 100
FAX 023 55 46 150